

haft Indtægter, der staar i Forhold til den Pris, som Sæden har staaet i. Det forekommer mig derfor, at der kunde være god Grund til at forsøge en Regulering paa dette Felt. Sagen er nemlig, hvad ogsaa den sidste ærede Taler (Emil Petersen) fremhævede, at vi ikke alene fik et Fodringsforbud, hvad der ikke er noget at sige til — det var ret naturligt, at man ikke maatte opfodre Rug og Hvede —, men at der ogsaa viste sig overordentlig store Vanskeligheder ved at faa Foderstoffer her til Landet. Dette har bevirket, at vi havde og endnu har meget høje Priser paa Foderstoffer, hvilket atter medfører, at vore Produkter bliver betydeligt dyrere at fremstille. Kapitelstaksten staar derfor ikke som en naturlig Maalestok for den Indtægt, Landbruget har haft, og saaledes som Forholdene er, vilde Ydelsen af de ca. 2 Mill. Kr., der skulde betales mere efter Kapitelstaksten i Aar, efter min Formening væsentlig ramme den Del af Landbrugerne, der har daarligst Evne.

Man maa imidlertid skrive som Motto for al Lovgivning: Ret for alle, Uret for ingen, hvad enten de er smaa eller store. Og jeg tør ikke bestride Berettigelsen af den Kritik, som er kommet frem mod Lovforslaget, som det foreligger, og som gaar ud paa, at der muligvis kan ligge en Retskrænkelse deri. Derimod forekommer det mig, at den Tanke, som mit Partis Ordfører skitserede i Begyndelsen af sit Foredrag, og som nu det ærede Medlem fra Gudme (Emil Petersen) uddybede, burde tages op. Muligvis kunde man faa noget ud deraf, efter min Formening kan der absolut ikke deri ligge nogen Retskrænkelse eller Gaaen for nær overfor nogen, thi det betyder jo praktisk talt dette, at Kapitelstaksten for i Aar vil blive den, som den højtærede Minister har foreslaaet — maaske lidt lavere, hvis man tager 5 Aar. Og det er særligt i Aar, Forholdene er vanskelige, thi man har ikke kunnet træffe sine Dispositioner med den vældige Omvæltning, som der i Aar har været i alle Ting, for Øje. Derimod vil man langt lettere kunne træffe sine Dispositioner for næste Aar, selv om, hvad jeg tror, Sæden ogsaa til næste Aar vil staa højt i Pris. Man vil da være belavet herpaa, og ens Indtægter vil bedre komme til at staa i Forhold dertil. Men jeg forudsætter da ganske bestemt, at det Aar, vi lever i, og som vi nu skal betale Kapitelstakst af, bliver medregnet.

Hvis man nu spørger, hvorledes Nyderne vil kunne taale en saadan Ordning,

forekommer det mig, naar jeg ser paa Motiverne til Lovforslaget, at i den Henseende kan der vistnok i det store og hele ikke være noget at befrygte. Jeg ser allerførst, at der er 27,000 Tdr. Jordebogsafgifter til Staten; hvis det bliver vedtaget, at de skal svares efter den her foreslaaede Kapitelstakst, vil der blive en Difference paa 125,000 Kr. for Statens Vedkommende, og ingen vil sikkert paa-staa, at Staten ikke skulde kunne taale det. Ser jeg saa paa de 70,000 Tdr. Tiende, bliver der en Difference paa 321,000 Kr., hvis Kapitelstaksten bliver reguleret, og jeg tvivler heller ikke om, at de, der modtager disse Tiender, ogsaa vil kunne taale dette; det er vel i det væsentlige Kirker, Universitetet og Godeejerne, der faar denne Tiende, og der er jo ikke Tale om at tage noget fra dem, men kun om at udjævne det i Løbet af 5 Aar. Arvefæsteafgifterne udgør 195,000 Tdr., deraf er ca. 70,000 Tdr. eller noget derover Afgifter til Len og Stamhuse, og disse vil ogsaa kunne taale denne Udjævning. De øvrige Arvefæsteafgifter udgør saadant noget som 123,000 Tdr., som væsentlig oppebæres af Klostre, Universitetet og lignende Institutioner. Differencen udgør her godt $\frac{1}{2}$ Mill. Kr. Tilbage har jeg saa Fæsteafgifterne, som er godt 50,000 Tdr., og Beløbet bliver her godt 200,000 Kr. Med alle disse Tal naar vi de $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr., Ministeren har skitseret i Anmærkningerne som det Beløb, der vil blive sparet. Hvis vi kunde enes om at udjævne disse $1\frac{1}{2}$ Mill. Kr. gennem en Gennemsnitskapitelstakst for de sidste 5 Aar, vilde der være vundet meget for det Aar, hvori det kniber, og det er efter min Mening indeværende Aar. Naar det blev udjævnet over 5 Aar, vilde Yderne af Tiende, som efter min Mening har ringest Evne til at modstaa det Tryk, der hviler over os i Aar, kunne komme over det, og vi vilde ikke tage noget fra nogen som helst. Maaske maatte der, som nævnt af mit Partis Ordfører, tages et særligt Hensyn til Præsteenker; jeg er ikke saa kendt med det Forhold, men det kunde der muligvis raades Bod paa; Formaålet maa jo være ikke at gøre Uret mod nogen.

Jeg vilde med disse Bemærkninger gerne bidrage til om muligt at slaa Bro mellem de forskellige Anskuelser, saa vi ved Velvillie fra alle Sider kunde naa et Resultat, som vi kunde være glade og tilfredse med. Det forekommer mig nødvendigt, at der gøres noget, og derfor vil jeg slutte med at udtale Haa-